

KIPÇAKÇA EPONİMLER

A. CAFEROĞLU

Yaz tatilinden faydalanarak 1968 yılında çıktığım Anadolu gezimde, Burdur'a uğramıştım. Eski yazmaları, içerisine aldığı zengin bir kitaplığı vardır. Bu eski eserler kitaplığında 2031 numara altında kayıtlı «*Kitab-ı Muhtasar Sahih-i Muslim*» adlı yazma bir eser bulunmaktadır. Eseri ihtisar eden Şeyhü'l Muhaddisin olan El-Hafız Zekieddin Abu Muhammed Abdü'l-Azim'dir. Eser, 638 tarihinde yazılmıştır. Bu tefsir mahiyetinde olan yazma sonunda, dört buçuk sahife-de, 670 tarihlerinden itibaren «Kamiliye»de, devrin alimleri nezdinde tahsil görmüş ve «Sahih-i Muslim» okumuş, bir sürü Kıpçak bilginlerinin lâkabı yahut soyadı vardır. İşbu devrin Türk eponimlerine ışık tutan bir kaynak olarak ele aldım. Yalnız bir iki adı lâyıkıyla sökemedim.

Bu eponimleri ayrıca Houtsma neşrettiği lügatten faydalanmak suretiyle karşılaştırdım. Zaten elde mevcut $\frac{1}{2}$. Sauvaget'nun hazırlamış olduğu Kıpçak eponimleri vardır. Eponimler bütün bu kaynaklar karşılaştırılarak izah edilmiştir.

- Br. C. Brockelmann, *Mitteltürkischer Wortschatz*, Leipzig, 1928.
- Hout. M. Th. Houtsma, *Ein Türkisch - Arabisches Glossar*, Leiden, 1894.
- Kur. A.K. Kurişcanov, *İssledovanie po leksike starokıpçaksko go pamyatnika XIII v. «Tyurksko-Arabskogo Slovaryä»*, Alma-Ata, 1970.
- KMSM. *Kitab-ı Muhtasar Sahih-i Muslim*
- SM. J. Sauvaget, *Noms et surnoms de Mamelouks*, Journal Asiatique, Tome 238, Paris 1935.
- Rad. W. Radloff, *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte*.
- TOAGU. A. Caferoğlu, *Türk Onomastiğinde Ay ve Güneş unsurları*, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, XIII, İstanbul 1965, S. 19-28.

- Ağaçeri** *Er* kelimesile ilgilidir : *Üçeri, Türekeri, Rumeri, Şarkeri, Kumarı* gibi. Hepsi bir birlik teşkil ederler. Bir etnonim olmaktan fazla antroponimdir. KMSM. yoktur. SM. ayrıca alınmamıştır.
- Akbars** Yalnız KMSM. de vardır: *İbni Abdullah el-Alemi*'nin lâkabıdır. Ak-bars/pars'la ilgilidir. Ne Hout. ne de SM. vardır.
- Akbela** *Ak* kelimesile ile ilgilidir. Kur. kelimeyi ikiye parçalıyarak *Ak-bala* 'beyaz çocuk' anlamını vermiştir.
- Akboğa** *El-Hamevi*'nin soy adı olarak kullanılmıştır, KMSM. Hout. *ak* kelimesi dolayısıyla geçmektedir.
- Akboğa** 'Beyaz boğa' anlamındadır. Genellikle kahraman kimse-nin lâkabıdır. SM. vardır.
- Akbulat** *Ak-bolat/polat*'tan türemedir. Hatta *pulat/fulat* ta okunabilir. Yalnız SM. vardır.
- Akbüri** *Ak-börü* 'Beyaz Kurt' anlamındadır. Hout. vardır. Antroponim olarak yalnız Kıpçak Türklerinde kullanılmıştır.
- Akça** 'Beyazımsı' anlamındadır. Hout. ile Kur. vardır.
- Akkuş** Kelime sadece *ak-kuş*'la ilgilidir. Hout. ile SM. vardır. SM. *Ak-oğuş* 'Beyaz oğul' diye okumuştur. Bu fikre katılmak mümkün değildir. Bunun zıddı olarak *Karakuş* da vardır.
- Aksonkur** Hem *ak* hem *sonkur* kelimesile ilgisi vardır. Kur. *sunkor* şeklinde okumaktadır. KMSM. de *Şemseddin Sonkur*'un lâkabıdır. *Sunkur* diye okumak ta mümkündür.
- Aktay** Hout. ile SM. vardır. *Ak* kelimesile ilgilidir. Kelime *Ak-tay*'dan ibarettir. 'Beyaz tay' anlamındadır.
- Aktemür** *Ak-temür* kelimesile ilgilidir. SM. geçer.
- Akturak** *Ak-turak*'tan türemedir. SM. 'beyaz süt' anlamına katılmıyorum. 'Beyaz kavak' fikrindeyim. Rad. III. 1448.
- Alaboğa** SM. ve Hout. vardır. *Ela-boğa*'dan gelişmiştir. Kıpçak Türklerince bir soyadı olarak kullanılmıştır.
- Alagöz** *Ela-göz*'le ilgilidir. SM. vardır.
- Alakuş** *Elâ-kuş*'tan türemedir. SM yoktur. Hout. vardır.

- Albastı** *Al-bastı*'dır. Kötü ruhlarla ilgilidir. Soy adı olarak kullanılmıştır. Hot. ve Kur. vardır.
- Altemür** *Elâ-temur*'la ilgilidir. SM. vardır.
- Altıbars** *Altı-bars/pars*'tan türemedir. Hout. ve SM. vardır.
- Altun** Yalnız Kur. vardır.
- Altunboğa** *Altun-boğa*'dan gelişmiştir. SM. ve Hout. vardır.
- Altuntaş** *Altun-taş*'la ilgilidir. Kur. vardır.
- Argun** KMSM. de iki ayrıntılı şekilde geçmektedir. Birincide *Argun*, ikinci de ise *Arğun el-Hâmevi*'dir. SM. de yalnız *Argun*'dur. Bazen de *şah* kelimesi ile beraber kullanılmaktadır.
- Arıktay** *Arık-tay*'dan türemedir. 'Zayıf, arık tayı' anlamındadır, SM. HOUT. vardır.
- Arslan** KMSM. yoktur. Yalnız Hout. geçer. Bazen de -r- siz *Aslan* diye kullanılır. Kur. kelimeyi *Arsulan* okumuştur. Ayrıca *Aslan* okunuşu da işaret etmiştir. Bir prens lâkabıdır.
- Avcı** Seyfeddin Avcı bin Abdullah'ın soyadıdır. İki kez lâkab olarak zikredilmektedir, KMSM.
- Ay** Yalnız başına bir oponim olarak kullanılmıştır. Kaşgarlı Mahmut'ta bir kölenin adı olarak geçmektedir (Br. 240). Hout. vardır.
- Ayaz** Eski kaynaklarda tanınmış bir cariyeye adıdır. Kaşgarlı Mahmut'ta bu anlamda rastlanır (Br. 240). Harezmi'de ise bir toponimdir. Hout. vardır.
- Ayba** *Ay-bek*'le ilgilidir Hout. Selçuklarda bir emirin lâkabıdır TOAGU. 'Kamer Ay, Ay Emir' anlamındadır.
- Aybala** *Ay-bala*'dan gelişmiştir. Hout. vardır.
- Aybek** *Ay-bek*'ten türemedir. Kıpçak Türklerindeki önemi üzerine mogulca tercüme yolu ile *sarayın-noyon* şeklini almıştır. Hout, kelimeyi *ay* ile ilgili görmüştür. SM. de vardır. *Aybik* te okunabilir. KMSM. de *İzzeddin Aybek*'in oponimidir.

- Aydegin** Yahut *Ay-tigin*'dir. Nadir kullanılır antroponimlerdendir. Kıpçak sahasına mahsustur.
- Aydemür** *Ay-demir*'den ibarettir. Eski Türk antroponimlerdendir TOAGU. Hout. ve Kur. vardır. *Fahr et-Türkün* oponimidir, SM.. Kaşgarlı da etnonimdir (Br. 240).
- Aydoğdu** Sm. ve Hout. vardır. Kıpçak ve Osmanlı sahalarında bir antroponimdir TOAGU.
- Aydoğmuş** Biraz yukarıdaki gibi eşidir. Eş anlamdadırlar. Selçuk kumandanlarından birinin adıdır TOAGU. Hout. ve SM. vardır.
- Ayıtmiş** *Seyfeddin* adlı Kıpçaklardan bir kişinin lâkabıdır. KMSM. de iki kez aynı adamın adına rastlanır. Ayıtmak 'söylemek'le ilgilidir.
- Aykine** *Ay-kine* 'Küçük ay' anlamındadır. Hout. ve Kur. vardır. Diğer kaynaklarda izine rastlanmıyor.
- Ayrançı** *Ayran* kelimesile ilgilidir. SM. vardır.
- Aysavı** Bu da aysili gibi 'temiz ay' anlamındadır. Kur. vardır.
- Aysili** *Ay-sili*'den türemedir. 'Temiz ay' anlamındadır. Kur. vardır.
- Bağır** Kelimeyi *bakır*'dan türetmektedirler. Ben ise vücut aksamından olan *bağır*'la ilgili bulmaktayım. Bu şekle daha fazla rastlanır. Hout. vardır.
- Bahşi** *Seyfeddin* adlı bir zatın adıdır, KMSM. Eski *bahşi*'lerle ilgilidir.
- Balaban** Bir kuş adıdır. Hout. vardır. KMSM. de *Balaban ibni Abdullah*'ın lâkabıdır. Yanına ayrıca bir memlûklulardan eklenmiştir. Ayrıca bir de *Seyfeddin Balaban* vardır, KMSM.
- Baldır** Vücut aksamile ilgili bir kelimedir. Hout. vardır.
- Balta** Soy adı olarak kullanılmıştır, SM.. Özbeklerde ise sadece bir antroponimdir.
- Barsbay** *Pars-bay*'dan doğmuştur. SM. vardır.

- Barsboğa *Pars-boğa'dan türemedir. SM. ve Kur. vardır.*
- Barstoğan *Pars-doğan'dan gelişmiştir. Hout. vardır.*
- Baybars *Bars-bay'in zıddıdır. Kur. vardır.*
- Bayramhoca *Bir soyadıdır. SM.*
- Beçkem *Bir kurt adıdır.*
- Bedreddin *Bektaş el-Cavlı'nın lâkabıdır, KMSM. Ayrıca beylik yahut yıllık lâkaplı bir Bedreddin adıdır, KMSM.*
- Behadır *Bir soyadıdır. Kutluboğa'nın lâkabıdır, KMSM. Yalnız başına da kullanılır, MS.*
- Bekçeri *Bek-çeri 'Çeri beyi' anlamındadır, Kur.*
- Beklemiş *Bir soyadı olarak kullanılmıştır, SM.*
- Bektaş *Süleyman bin Bektaş bin Abdullah'ın lâkabıdır, KMSM. Yalnız başına da kullanılır. Kelimenin ikinci kısmı taş olmakla beraber, birinci kısmı açık değildir.*
- Bektemür *Bek-demir'den türemedir, SM. de vardır.*
- Benefşe *Menekşe adlı bir soyadıdır. Kur. vardır.*
- Beydemür *Bey-demir'den türemedir. SM. de vardır.*
- Beyhoca *Bey-hoca'dan türemedir.*
- Beylik *Bilik şeklinde de okunmak istenmiştir. Fakat en münasibi beylik'tir. Bey sınıfına giren adlardan birisidir. Ayrıca, KMSM. de adı geçen Bedreddin Beylik'in soyadıdır, KMSM.*
- Boz *Bir soyadıdır.*
- Büribars *Böri-pars'tan türemedir. Hout. vardır.*
- Canbirdi *Can-verdi'den türemedir. Bir soyadıdır. SM. de can-bezdi yanlıştır.*
- Canıbek *Kıpçak elinde hakimiyet sürmüş olan Mogol prenslerden birisinin adıdır. SM. de vardır.*
- Cavlı *Bir kişinin lâkabıdır. Yalnız başına kullanılmaz. Alaed-*

- din Kuştoğdı el-Cavlı, Bedreddin Bektaş el-Cavlı, gibi, KMSM. SM. yalnız başına çavlı kelimesi almış ve 'şöhretli, ünlü' anlamını vermiştir.*
- Cihangir** Bir soyadıdır.
- Çağatay** Orta-Asyada tutunmuş bir antroponimdir. Çengiz hanın oğlunun adıdır. Aynı zaman da bir etnonimdir. Eponim olarak da kullanılmıştır.
- Çakmak** Kıpçak Türklerince kullanılan bir soy adıdır, SM..
- Çeriktemür** *Çerik-demir*'den türemedir. *Çeri-temür* de okunabilir. İki şekil de tesbit edilmiştir.
- Çoban** Soyadı olarak kullanılmıştır.
- Çolak** Bugünkü anlamdadır. Kıpçak'larda soyadı olarak kullanılmıştır.
- Çolpan** Bir yıldız adıdır. Soyadı olarak kullanılmıştır. SM.
- Çomak** Bir soyadı olarak kullanılmıştır.
- Dämürtaş** *Demir-Taş*'tan gelişmiştir, SM.
- Dimşakhoca** Burada Dımışk okunması daha mantıklıdır. Kelime Dımışk şehri ile ilgilidir. Tıpkı *Bağdad Hatun, Mısır Hoca* gibi.
- Dokmak** Belki de *tokmak*'tır, SM.
- Dörtkulak** *Dört-kulak* anlamındadır, SM.
- Älaldı** *El-aldi*'dan gelişmiştir. Daha fazla 'fatih' anlamındadır.
- Älbägi** *El-begi*'den türemedir, Hout. Kur.
- Ämirgäv** *Emir-Gäv*'den türemiştir. Gäv ise 'Kahraman' anlamındadır, SM.
- Änük** 'Köpek yavrusu' anlamındadır. Soy adı olarak Kıpçaklar tarafından kullanılmıştır. SM.
- Ärinmäs** Kelime aynı zamanda *ärikmäs* te okunabilir, SM. Ben *ärinmäs* tercih ettim.

- Ärküş *Är-kuş*'la ilgilidir, Hout.
- Ärtş *Är-taş*'tan türemedir, Hout.
- Ärtuğrul *Ar-tuğrul/Toğrul*'la ilgilidir, Hout.
- Äsän KMSM. de *Nası bin Äsän*'nin lâkabıdır. 'Sağlık' ile ilgilidir.
- Äsänbey *Äsän-bay*, SM., Kur. Burada *äsän* 'sihhatli' anlamındadır. 'Sihhatli Bay' dir.
- Äsänboğa *Äsän-Boğa* 'Sihhatli Boğa' anlamındadır. SM., KMSM. de *Äsänboğa al-Camadar*'nin lâkabıdır. Yahut *Seyfeddin Äsänboğa*'nin lâkabıdır.
- Äsändemür *Äsän-Demir*'dir, Hout.
- Äsänkoca *Äsän-Koca*'dır, SM.
- Güçgün *Güç-gün*'den türemedir. 'Güçlü gün' anlamındadır, SM..
- Gühär 'Gevher' anlamındadır, Kur.
- Gülbahar *Gül-Bahar*'dan doğmuştur. 'Bahar gülü' anlamındadır, Kur.
- Gülnar 'Nar gülü' anlamındadır, Kur.
- Gürce Etnonimdir. Aynı zamanda bir Kıpçak eponimidir, SM.
- Ĥakbirdi *Hak-verdi*'den türemedir. Ĥudaverdi'nin anlamdaşdır, Hout.
- Ĥoşgeldi Ĥoş-geldi anlamındadır. Soyadı olarak kullanılmıştır.
- Ĥudaberdi *Ĥuda-verdi* anlamındadır. *Tarıbirdi*'nin eş anlamındadır. Diğer anlamdaşı *Hakbirdi*'dir, Hout. SM.
- Işıktämür Işık demirden türemedir, SM.
- Kanımlar *Hän*'dan türemedir. Bir soy adı olarak Kıpçaklar tarafından kullanılmıştır, SM.

Kantämür	<i>Kan-demir</i> 'le ilgilidir, SM.
Kararslan	<i>Kara-Arslan</i> 'dır. Kara ile soy adının ilkidir, SM.
Karaboğa	<i>Kara-boğa</i> 'dır. <i>Emir Seyfeddin Karaboğa</i> 'nın yahut da <i>Seyfeddin Karaboğa</i> 'nın lâkabıdır, KMSM.
Karabolat	<i>Kara pulat</i> 'tan gelişmiştir, SM.
Karaca	<i>Karaca</i> 'dan türemedir. Hem <i>Kara</i> hem de <i>Geyik</i> 'in bir cinsidir, SM.
Karademürdaş	<i>Kara-Demür-Taş</i> 'tan ileri gelmiştir, SM.
Karagöz	<i>Kara-göz</i> 'den türemedir.
Karakaş	<i>Kara-kaş</i> 'tan ileri gelmiştir.
Karakoca	<i>Kara-koca</i> yahut <i>Kara Hoca</i> , SM.
Karalaçın	Avla ilgilidir. Bir av kuşu türüdür, SM.
Karasakal	<i>Kara-sakal</i> 'dır, SM.
Karasonkur	<i>Kara-sonkur</i> . Bir kuş türüdür.
Karatay	<i>Kara-tay</i> 'dan gelişmiştir, SM.
Karsak	Stepe mahsus bir hayvan adıdır, SM.
Kaşık	Bir soy adıdır, SM.
Kaya	<i>İsa bin Kaya</i> 'nın lâkabıdır, KMSM.
Kaymaz	<i>Kaymaz</i> 'dan türemedir. Bir soy adı olarak kullanılmıştır, SM.
Kazan	Bir soy adıdır, SM.
Keykâldi	'İyi geldi' anlamındadır, SM.
Keytemür	<i>Key-Demir</i> 'den türemedir. 'İyi demir' anlamındadır.
Kılıç	<i>Kılıç</i> 'tan türemedir. <i>Muğaltay bin Kılıç bin Abdullah Aladdin</i> 'in lâkabıdır. KMSM.
Kıpçak	Etonimdir. Aynı zaman da bir eponimdir, SM.
Koçacak	<i>Hoca-cık</i> 'ten türemedir, SM.
Koçak	<i>Kuçak</i> türeme zannedilmiştir. Daha doğrusu 'faal, çalışan' anlamında olan <i>Koçak</i> türemiştir.

- Könük 'Yüksek' anlamındadır, SM.
- Korkmas *Korkmaz*'dan türemedir, SM.
- Köçebe Göçebe anlamındadır. Bir soy adı olarak kullanılmıştır.
- Köçeri Göçebe'nin eş anlamındadır. Eponimdir.
- Köpek Bolca tüylenmiş köpek. Lâkab olarak Kıpçaklarda kullanılmıştır (A. Caferoğlu, Türk onomastiğinde 'köpek' kültü, Belleten, 1961), SM.
- Kubilay Antroponimdir. Kubilay hanın adıdır. Ayrıca bir de soy adı olarak kullanılmıştır.
- Kulaksız Bir soy adı kullanılmıştır.
- Kulancık *Kulan-cık*'tan alınmıştır. Yabancı step eşegidir, SM.
- Kurgan *Seyfeddin Kurgan*'ın lâkabıdır, KMSM.
- Kutluboğa *Kutlu-boğa*'dan türemedir. *Kasım ibni Kutluboğa*'nın lakabıdır, KMSM.
- Kutluca *Lakabdır*, KMSM.
- Kutlubäk *Kutlu-bäk*'dir. Kutlu ve muflu beğın lâkabıdır.
- Kutluktämür Bir soyadıdır, KMSM. Kutluk-Temür'den türemedir.
- Kutuz *Kutas*'tan türemedir. Daha doğrusu *kotas*'tır, SM.
- Küçbä *Güç-bey*'den türemedir, Kur.
- Küçük Tıpkı köpek gibi soy adı olarak kullanılmıştır. Küçük köpek yavrusu anlamındadır.
- Kümüşboğa *Gümüş-boğa*'dan türemedir, SM.
- Kündoğdu Güneydoğdu. Soy adıdır TOAGU.
- Kürçi 'Afacan, rahat durmuyor' anlamındadır.
- Küştoğdu *Alaeddin Küştogdu el-Cavl*'nın lakabıdır KMSM. Büyük ihtimalle *Güçtoğdu*'dan gelmiştir.
- Laçın Av kültü ile ilgilidir. Şahin kuşu anlamındadır, Kur.

Mängliboğa	<i>Mängli, boğa'dan doğmuştur. Ali bin Mängli'nin lakabıdır, KMSM.</i>
Mängüpars	Ebedi pars anlamındadır, SM.
Mängütämür	Ebedi demir anlamındadır.
Mıyık	Bıyık anlamındadır, SM.
Moğoltay	<i>Mogl-tay</i> 'Mogola eş' anlamındadır, Kur.
Özbek	Etnonimdir. Fakat aynı zamanda bir antroponimdir..
Özdämür	Özdemir'dir, SM.
Sakalsız	Sakal-sız. Bir eponimdir.
Salər	Kumandan anlamındadır. Farscanın salar'ından başka bir şey değildir.
Sancar	<i>Sançmak</i> türeme isimdir. <i>Ali Said Sancar bin Abdullah'</i> ın lakabıdır. KMSM.
Sandal	Sandal'la ilgilidir. Soy adı olarak kullanılmıştır. Arapça karşılık olarak samariya verilmiştir.
Saraytämür	<i>Saray-demir'</i> dir, SM.
Sarı	<i>Seyfeddin Sarı'</i> nın lâkabıdır, KMSM.
Sargıtmiş	<i>Sarkıtmak</i> fiilinden türemedir, SM.
Satılmış	Oğuzcada da kullanılır. Çocuğu yaşamayıp ölenlerce kullanılmaktadır.
Satmaz	<i>Satılmış'</i> in tersidir. Kur.
Sämiz	Daha fazla Türkmenlerdedir. Semiz anlamındadır.
Säpäsalar	Ordu komutanı anlamındadır, Kur.
Sävdi	Sevmek'ten yapılmış bir isimdir. Kıpçaklı tarafından bir soyadı olarak kullanılmıştır.
Sävınçboğa	<i>Sevinç-Boğa</i> türünden soy adıdır.
Sunkorca	Bir soy adıdır.
Suñu	<i>Süngü'</i> den türemedir. Savaşla ilgilidir.

Tacar	Antroponimdir, SM.
Tanyaruk	<i>Tan-yaruk</i> 'tan türemiştir. <i>Yaruk</i> 'ışık, ay, güneş ışığı' anlamındadır, SM.
Tar	Antroponimdir, burada soy adı olarak kullanılmıştır.
Taşaru	<i>Seyfeddin</i> 'in lakabıdır. KMSM.
Taşboğa	<i>Seyfeddin Taşaru</i> 'nun lakabıdır, KMSM.
Taşboğa	<i>Taş-boğa</i> 'dan türemedir.
Taştämür	Taşdemir'dir. <i>Seyfeddin Taştämür</i> 'un lakabıdır.
Tatar	Etnonimdir. Kıpçak sahasında antroponim olarak da kullanılmıştır.
Taybars	<i>Tay-bars</i> 'tır.
Tayboğa	<i>Tay-boğa</i> 'dır. Bir soy adıdır, KMSM.
Toğan	Bir kuş adıdır, Rad. III. 1706. <i>El-Seyfi</i> Toğan'ın lakabıdır, KMSM.
Toğankız	<i>Doğankız</i> 'dır, SM. Bir eponimdir.
Toğay	<i>Toğay Kıpçak el-Rumi</i> 'nin lakabıdır, KMSM.
Toktamış	Antroponimdir. 'Kendine gelmiştir' anlamındadır, SM.
Toktämür	<i>Tok-tämür</i> 'den ileri gelmiştir.
Toksuba	Etnonimdir. Kıpçaklar lakap olarak kullanmışlardır.
Tokuztämür	<i>Dokuz-demir</i> 'dir. Tuhaf bir soyadıdır.
Tolu	<i>Dolu</i> , SM.. Bir Kıpçak eponimdir.
Tolütämür	<i>Dolu-demir</i> 'den gelişmiştir. Belki de <i>Tuğluk-Tämür</i> 'den doğmuştur (L. Hambis, Le Chapitre CVII du Yuan Che. Tp. 1945).
Tuğçı	<i>Tuğçu</i> 'dür. Tuğ taşıyan kimse de olabilir, SM.
Turgay	Türkçe bir kuş adıdır. <i>Torgay</i> şekli de vardır, Rad. III. 1184. SM.
Turmuş	<i>Durmuş</i> , SM.. Bir eponimdir.
Turna	Durna. Rad. III. 1459.
Turuntay	<i>Hüsameddin Turuntay el-Sagır</i> 'in lakabıdır, KMSM.

Urus	Etonimdir. Kıpçaklarda lakab olarak kullanılmıştır, SM.
Üşkulak	Üç-kulak'tan türemiştir, SM.
Yabaka	İzzeddin yabaka İmameddin'in lakabıdır, KMSM.
Yağmur	Yağmur anlamındadır, SM.
Yaşşıbay	Yaşşı-bay'dan türemedir. İyi bay anlamındadır.
Yaruk	Parlak anlamındadır.
Yegrek	Yeg-rek. Daha iyi anlamındadır.
Yemek	Kıpçaklarda bir boyun adıdır. Aynı zamanda bir soy adı olarak kullanılmıştır.